

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 11, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 338.984 : 633.2

*С. Ю. Дьяконова,
аспірант, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

ПРОГНОЗ ПОТРЕБИ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ПОЛЬОВОГО КОРМОВИРОБНИЦТВА ДЛЯ СКОТАРСТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*S. Dyakonova,
Phd student, 'Institute of Agrarian Economics' National Scientific Centre*

FORECAST NECESSARY INVESTMENTS IN THE DEVELOPMENT FORAGE PRODUCTION FOR LIVESTOCK UKRAINE

В статті розглянуто методіку прогнозування потреби інвестицій у польове кормовиробництво для скотарства сільськогосподарських підприємств.

Прогноз потреби розраховується на основі стратегічних напрямків, що передбачають визначення кількісних та якісних параметрів розвитку польового кормовиробництва сільськогосподарських підприємств до 2020 року, а також основні заходи, через здійснення яких ці параметри будуть досягнуті. Ці напрями сформовані за результатами наукових досліджень, аналізу й узагальнення практики, оцінки та моделювання суспільних і виробничих процесів та ін.

За даним алгоритмом розраховано інвестиційну потребу на рівні держави. Розрахунок здійснено залежності від способу утримання тварин. Визначено, що прийняття господарством рішення щодо здійснення інвестицій у польове кормовиробництво для скотарства має ґрунтуватися на оцінках їх ефективності, а також відповідних заходах, що забезпечують окупність вкладень.

This article deals with the forecasting methodology needed for investment in the forage production for livestock in Ukraine.

Prediction need is calculated based on the strategic directions that will assign the quantitative and qualitative parameters of field fodder production farms by 2020 and key activities through the implementation of which these parameters are achieved. These areas formed by the results of research, analysis and compilation practices, assessment and modeling of social and production processes and so on.

In this algorithm calculation the investment needs to be at state level. The calculation is made depending on where the animals are held. To make sure that the adoption of management decisions on investments in livestock fodder field is profitable. The investment should be based on assessments of the effectiveness and appropriate measures.

Ключові слова: польове кормовиробництво, прогнозна потреба, інвестиції, тваринницька продукція.

Keywords: forage production, projected demand, investment, livestock products.

Постановка. Кормовиробництво є важливим і специфічним видом економічної діяльності, характер розвитку якого визначає стан і результати виробництва продукції тваринництва. Більшість кормів у тваринництво надходить з рільництва сільськогосподарських підприємств.

Польове кормовиробництво у сільськогосподарських підприємствах найбільш необхідне для їх скотарства. Проте нині воно не відповідає потребам його розвитку. Тому по молоку і яловичині не повністю забезпечується продовольча безпека держави, що потребує комплексу реалізації масштабних заходів із спільного розвитку скотарства і його польового кормовиробництва.

Вирішення цього завдання потребує інвестицій, тому прогноз потреби інвестицій у розвиток польового кормовиробництва для скотарства сільськогосподарських підприємств має важливе національне значення, а тема дослідження актуальна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інвестиційного забезпечення кормовиробництва в своїх роботах розглядали В.В. Бердникова, Д.П. Глуценка, М.І. Кісіль, М.М. Кропивко, І.Г. Карпенко, В.Ю. Перегудова, В.Г. Рижкова та інші.

Проте, більшість питань, особливо, що стосується алгоритму на методології розрахунку прогнозування потреби в інвестиціях у польове кормовиробництво не повністю досліджено, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень в цьому напрямі.

Метою даного дослідження є надання методичної допомоги підприємствам у визначенні їх загальної потреби в капітальних інвестиціях на розвиток польового кормовиробництва.

Виклад основного матеріалу. Взавши до уваги розробки ННЦ "Інституту аграрної економіки", а саме «Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року» на основі аналізу узагальнення практики, оцінки та моделювання суспільних і виробничих процесів кількісних та якісних параметрів розвитку сільського господарства до 2020 року було визначено стратегічні орієнтири розвитку інвестування польового кормовиробництва для скотарства сільськогосподарських підприємств.

Розмір залучених інвестицій для потреб скотарства напряму залежить від необхідних обсягів виробництва молока та м'яса в Україні [6]. Їх визначення, у свою чергу, потребує врахування перспектив формування попиту на молочні продукти, телятину й яловичину. При цьому слід врахувати кілька основних моментів:

- 1) попит на м'ясо й молокопродукти включає в себе внутрішнє споживання та експорт;
- 2) прогнозні обсяги внутрішнього споживання слід визначати з урахуванням, як норм споживання молока та м'яса в розрахунку на одну особу, так і фактора купівельної спроможності населення;
- 3) прогнозні обсяги експорту молока та м'яса доцільно визначати, виходячи з динамічних тенденцій збуту за кордон основних молочних продуктів, телятини й яловичини.

Виходячи зі спрогнозованих обсягів виробництва молока і яловичини та беручи до прогнозу продуктивність корів, передбачені Національною програмою «Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України», визначається необхідна кількість поголів'я ВРХ.

Було враховано, що частка корів у скотарстві перевищує 55% [5] і в перспективі дещо зростає, а в господарствах населення частка корів досягає 98%, але в перспективі незначно скоротиться за рахунок державної підтримки щодо стимулювання вирощування молодняка ВРХ в таких господарствах.

Такі прогнозні обсяги поголів'я ВРХ, відповідно, потребують розвитку польового кормовиробництва та збільшення обсягів виробництва кормів. Затрати

кормів на виробництво 1 центнера молока складають 1,1 ц.к.од. Затрати кормів на одну голову для корів відповідно становлять:

$$Z_x = P \times 1,1 \quad (1)$$

де Z_x – затрати кормів на одну голову;

P – надій на одну корову (планова продуктивність), ц

Схема розрахунку потреби в кормах представлена в таблиці 1.

Таблиця 1.
Алгоритм розрахунку загальної потреби в кормах

Віковий склад ВРХ	Потреба ц.к.од.				
	Кількість голів, Q	Надій на корову, ц	Затрати на 1 ц молока	Затрати на 1 голову, ц.к.од.	Необхідно кормів на все поголів'я, N
A	1	2	3	4	5
Корови	Q^K	X	1,1	1,1X	$Q^K \times 1,1X = N^K$
Нетелі	Q^H	–	–	20	$Q^H \times 20 = N^H$
Молодняк	$Q^{M\bar{H}}$	–	–	15	$Q^{M\bar{H}} \times 15 = N^{M\bar{H}}$
Всього	Q^Z	–	–	–	N^Z

Джерело: Побудовано автором за даними [8].

Розрахувавши загальну потребу в кормах, складається схема раціону корів, нетелей та молодняка, при цьому слід взяти до уваги оптимальну структуру кормів для збалансованої повноцінної годівлі ВРХ.

Алгоритм розробки схеми раціону корів, нетелей та молодняка наведено в таблиці 2.

Таблиця 2.
Алгоритм розрахунку схеми раціону ВРХ

Корми	Корови		Нетелі		Молодняк ВРХ		Всього ВРХ
	ц.к.д	%	ц.к.д	%	ц.к.д	%	
A	1	2	3	4	5	6	7
Концентровані	$Ц^K = N^K * 26/100$	26	$Ц^H = N^H * 28/100$	28	$Ц^M = N^M * 28/100$	20	$Ц^{\Sigma}$
Грубі	$Г^K = N^K * 20/100$	20	$Г^H = N^H * 20/100$	20	$Г^M = N^M * 20/100$	16	$Г^{\Sigma}$
Соковиті	$С^K = N^K * 22/100$	22	$С^H = N^H * 20/100$	20	$С^M = N^M * 20/100$	22	$С^{\Sigma}$
Зелені	$З^K = N^K * 20/100$	32	$З^H = N^H * 32/100$	32	$З^M = N^M * 32/100$	36	$З^{\Sigma}$
Перегін	–	–	–	–	$П^M = N^M * 6/100$	6	$П^{\Sigma}$
Всього:	N^K	100	N^H	100	N^M	100	N^{Σ}

Примітка: $Ц_K$ – раціон концентрованих кормів для корів, в ц.к.од.;

$Г^K$ – раціон грубих кормів для корів;

$С^K$ – раціон соковитих кормів для корів;

$З^K$ – раціон зелених кормів для корів;

відповідно H – для нетелей, M – для молодняку, $^{\Sigma}$ – сумарне значення.

Джерело: Побудовано автором за даними [8]

Виходячи з даних щодо необхідного обсягу потреби в кормах та вихід відповідних кормів з 1 га кормових культур, з яких вони формуються, визначають посівну площу під цими культурами. При цьому слід брати до уваги природнокліматичні умови та систему технології виробництва.

Не менш важливим виробничим фактором у польовому кормовиробництві, на рівні з земельними ресурсами, є сільськогосподарська техніка. Її необхідний обсяг для обробки прогнозних кормових площ визначимо з урахуванням нормативної потреби техніки на одиницю земельних ресурсів.

Для забезпечення зростаючих потреб сільськогосподарських підприємств ВРХ у перспективі необхідними є також інвестиції в будівлі та споруди. Основними будівлями та спорудами у кормовиробництві для скотарства є будівлі для зберігання сіна ;споруди для закладання та зберігання сінажу та силосу. Місткість цих будівель і споруд визначається об'ємною масою кормів, що залежить від поголів'я ВРХ та їх раціону.

Наступними етапами прогнозу потреби в інвестиціях будуть матеріальні оборотні засоби. Склад і структура оборотних активів не є сталими. Вони змінюються як за роками, так і протягом року залежно від зміни характеру виробничої діяльності підприємства, особливостей формування запасів і витрат. Якщо виробництво забезпечене достатньою кількістю необхідних елементів оборотних активів, воно працює, як правило, ефективно [3].

Завершальним є оцінка потреби інвестицій у людський капітал кормовиробництві для потреб скотарства. В загальному вигляді їх можна розглядати як сукупність сформованих і розвинутих унаслідок інвестицій продуктивних здібностей, особистих рис і мотивацій індивідів, що перебувають у їхній власності, використовуються в економічній діяльності, сприяють зростанню продуктивності праці і завдяки цьому впливають на зростання доходів (заробітків) свого власника та національного доходу. У процесі дослідження розроблено методичні підходи та алгоритми розрахунків, які представлені на рисунку 1.

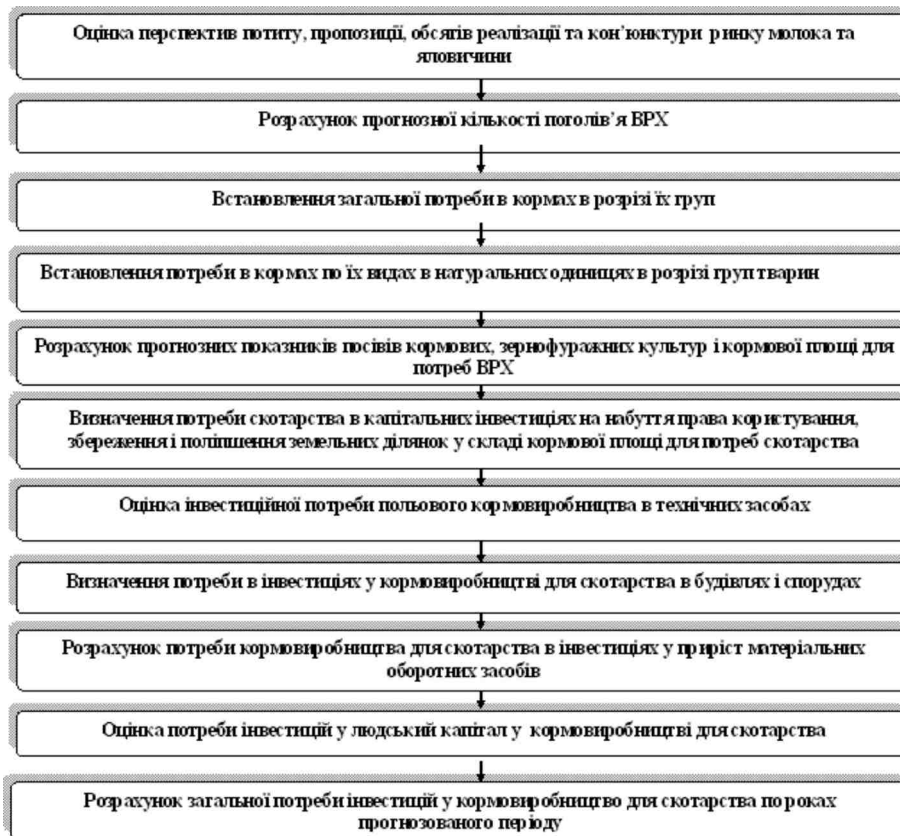

Рис. 1. Схема обґрунтування потреби сільськогосподарського підприємства в інвестиціях на розвиток польового кормовиробництва для скотарства

Джерело: власна розробка автора.

Проведені розрахунки свідчать, що найбільші обсяги інвестування у техніку для кормовиробництва сільськогосподарських підприємств ВРХ потрібні на перших етапах реформування галузі, в подальшому потреба в техніці зменшується і буде оновлюватися по мірі її зношення.

Розраховані прогнозні обсяги інвестицій у кормовиробництво на рівні держави можуть бути використані також для приблизного визначення потреб капітальних вкладень у кормовиробництво за інвестиційними проектами в скотарстві. Орієнтовні обсяги інвестицій у кормовиробництво для інвестиційних проектів зі створення сільськогосподарських підприємств ВРХ узагальнені в таблиці 3.

Таблиця 3.
Орієнтовні обсяги потреби сільськогосподарських підприємств в інвестиціях у польове кормовиробництво для скотарства на перспективу

Потреба інвестицій по напрямках	У середньому на рік з розрахунку на			
	Пасовище утримання		Стійлове утримання	
	На 1 га кормової площі	На 1 гол ВРХ	На 1 га кормової площі	На 1 гол ВРХ
1. В земельні ресурси, грн	619	686	619	481
2. В основні засоби з них:				
Будівлі та споруди, грн	665	288	969	288
Технічні засоби, грн	5687	9130	5286	10847
3. Оборотні засоби, грн	853	864	853	864
4. Людський капітал, грн	385	428	385	428
Усього, грн	8209	11396	8112	12908

Джерело: Побудовано автором за даними [1,2,8]

Результати прогнозу свідчать, що середньорічна потреба в інвестиціях у кормовиробництво для скотарства з розрахунку на 1 га кормової площі і одну голову ВРХ становить відповідно 8209 та 11396 грн. для пасовищного утримання та 8112, 12908 грн. для стійлового утримання. Ці показники доцільно використовувати при розробленні кормових компонентів інвестиційних проектів у виробництві молока та яловичини.

Висновки з даного дослідження. Отже прийняття господарством рішення щодо здійснення інвестицій у польове кормовиробництво для скотарства має ґрунтуватися на оцінках їх ефективності, а також відповідних заходах, що забезпечують окупність вкладень. У зв'язку з зазначеним обґрунтовано, що сільськогосподарським підприємствам слід формувати інвестиції на основі сучасних технологій вирощування кормових культур та виробництва кормів, що дозволяють збільшувати обсяги і підвищити якість молока та яловичини. Лише оптимально підібрані корми за складом поживних речовин і мікроелементів дозволять забезпечити високу продуктивність корів та достатню жирність молока.

Таким чином, розвиток польового кормовиробництва є одним з найважливіших напрямків забезпечення населення в молоці та яловичини. З метою підвищення ефективності інвестицій на ці цілі сільськогосподарським підприємствам доцільно використовувати запропоновані у процесі дослідження алгоритми та методичні пропозиції щодо формування прогнозної потреби інвестицій у польове кормовиробництво для скотарства сільськогосподарських підприємств.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі є дослідження інвестиційної привабливості галузі кормовиробництва, а також удосконалення економічних відносин між нею і тваринницькими галузями на ринкових засадах, а також підвищення ефективності інвестицій шляхом поглиблення спеціалізації і підвищення концентрації та кооперації виробництва кормів.

Література.

1. Кісінь М.І. Інвестиційний проект створення сучасної молочної ферми на 300 корів / М.І. Кісінь, М.М. Кропивко, І.Г. Карпенко; за ред. М.І. Кісіля. – К.: ННЦ „Інститут аграрної економіки”, 2012 – 52 с.
2. Кісінь М.І., Кропивко М.М. Методичні рекомендації з розроблення інвестиційних проектів молочної ферм в особистих селянських господарствах. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 30 с.
3. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2005. – № 6. – С. 17–26.
4. Саблук П.Т. Концептуальні засади розробки і реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві / П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська. – ННЦ ІАЕ, 2012. – 46 с.
5. Саблук П.Т. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк. – ННЦ ІАЕ, 2002. – 60 с.
6. Сухоруков А.І. Принципи інвестиційної політики України / Інноваційно-інвестиційна стратегія розвитку національної економіки: Зб.наук.пр. / НАН України об'єдн. ін-т економіки. Ред.кол.: Сухоруков А.І. (відп.ред.) та ін. – Київ, 2004. – С.10 – 29.
7. Чистилин Д. К вопросу стратегии экономического роста Украины // Экономика Украины. – 2003. – № 2. – С. 52 – 57.
8. Статистична інформація. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

References.

1. Kisił, N.I. Karpenko, I.G. Kropivko, M.M. (2012), *Investytsiynyj projekt stvorennia suchasnoi molochnoi fermi na 300 koriv* [Investment project creation of the modern dairy farm with 300 cows], NRC «IAE», Kyiv, Ukraine.
2. Kisił, N.I. Kropivko, M.M. (2013), *Metodychni rekomendatsii z rozroblennia investytsiynykh proektiv molochnykh ferm v osobystykh selians'kykh hospodarstvakh* [Guidelines to develop investment projects in individual dairy farms], NRC «IAE», Kyiv, Ukraine.
3. Mesel'-Veselyak V.J. (2005), “Improving the efficiency of agricultural production”, *Ekonomika APK*, vol. 6, pp. 17–26.
4. Sabluk, P.T. Kodens'ka, M.Y. (2012), *Kontseptual'ni zasady rozrobky i realizatsii investytsiynykh proham v aharno-promyslovomu vyrobnytstvi* [Conceptual foundations of development and implementation of investment programs in the agro-industrial production], NRC «IAE», Kyiv, Ukraine.
5. Sabluk, P.T. Mesel'-Veseliak V.J. (2002), *Stratehichni napriamy rozvytku ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy* [Strategic directions of agriculture Ukraine], NRC «IAE», Kyiv, Ukraine.
6. Sukhorukov, A.I. (2004), “Principles of Investment Policy of Ukraine / innovation and investment strategy for the development of the national economy”, *Zb.nauk.pr. NAN Ukrainy ob'iedn. in-t ekonomiky*, pp.10–29.
7. Chystylyn, D. (2003), “On the question of the economic growth strategy of Ukraine”, *Ekonomyka Ukrainy*, vol.2, pp. 52–57.
8. State Statistics Committee of Ukraine (2014), Statistical information, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 28 September 2014).

Стаття надійшла до редакції 20.11.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"